

ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я УЧНІВ В УМОВАХ ВІЙНИ**Ситняківська С.М.**доктор педагогічних наук, професор
професор кафедри іноземних мов
Поліський національний університет**Літяга І.В.**кандидат педагогічних наук, доцент
доцент кафедри соціальних технологій
Житомирський державний університет імені Івана Франка

Вторгнення росії на нашу територію у 2022 році спричинило низку проблем у всіх сферах життєдіяльності країни, в тому числі ці проблеми сягнули аж у навчально-виховну сферу, зачепивши моральні, соціально-психологічні особливості виховання школярів. Формування соціального здоров'я учнів в умовах військової агресії є надзвичайно важливим через серйозний вплив військових дій на психоемоційний та фізичний стан дітей та молоді. Соціальне здоров'я учнів, що включає здатність адаптуватися до соціуму, ефективно взаємодіяти з іншими людьми та підтримувати стосунки в умовах кризи, стає ключовим аспектом їхнього загального благополуччя [1, с. 3-29].

Через військові дії діти та молодь переживають стрес, страх, а також знаходяться у стані нестабільності та невизначеності. Це все негативно впливає на емоційний стан учнів, що може призвести до депресій, тривожних розладів, агресивності, або навіть соціальної ізоляції. Окрім того, через вимушені переміщення в межах країни та за її межами, руйнування міст та навіть самих закладів освіти багато дітей втрачають звичні соціальні зв'язки. Вони змушені пристосовуватися до нових умов, нових колективів, що створює додаткові труднощі в їхньому розвитку. Таке нестабільне навчальне середовище (часті зміни місця проживання та навчання) ускладнюють можливість нормальної соціалізації дітей. В умовах війни особливо важливо підтримувати соціальну згуртованість, почуття підтримки та безпеки, адже відчуття безпеки та приналежності є ключовим у процесі формування соціального здоров'я дітей та молоді, яке допоможе дітям відчувати підтримку та захищеність, що є первинно важливим для їхнього емоційного відновлення та стабільності.

Соціальне здоров'я – це здатність особи ефективно взаємодіяти з оточенням, будувати позитивні стосунки, адаптуватися до змін і відчувати себе частиною соціуму. Під час війни такі аспекти стають надважливими. Соціальне здоров'я тісно пов'язане із здоров'язберігаючими технологіями, оскільки такі технології спрямовані на формування, підтримку та розвиток усіх аспектів здоров'я (як фізичного, так і психічного і соціального). Соціальне здоров'я є важливим компонентом загального благополуччя, зв'язок між соціальним здоров'ям та здоров'язберігаючими технологіями проявляється в наступних аспектах: формування соціальних стосунків, психосоціальна підтримка, розвиток емоційної грамотності, підтримка у складних соціальних ситуаціях, зниження соціальної ізоляції.

Таким чином, в умовах війни використання здоров'язберігаючих технологій у тому вигляді, в якому вони існували, недостатньо, вони потребують адаптації, переосмислення, доповнення та видозмінення, відповідно до нових чинників, спричинених війною, що негативно впливають на соціальне здоров'я учнів.

Здоров'язберігаюча технологія – це умови навчання дитини в закладі освіти (відсутність стресу, адекватність вимог, адекватність методик навчання і виховання); раціональна організація навчального процесу (у відповідності з віковими, статевими, індивідуальними особливостями і гігієнічними вимогами); відповідність учбового і фізичного навантаження віковим можливостям дитини; необхідний, достатній і раціонально організований руховий режим [2, с. 8-13].

Аналіз класифікацій існуючих здоров'язберігаючих технологій дає можливість виокремити такі види:

- захисно-профілактичні: спрямовані на захист дітей від несприятливих для здоров'я впливів (санітарно - гігієнічні вимоги, чистота, ін.);
- компенсаторно-нейтралізуючі: використовуються для нейтралізації будь-якого негативного впливу (фізкультхвилинка, вітамінізація харчового раціону та ін.);
- стимулюючі технології: дозволяють активізувати власні ресурси дитячого організму (загартовування, фізичні навантаження);
- інформаційно-навчальні: покликані забезпечити рівень грамотності в питаннях здоров'я [3, с. 1-5].

Усі здоров'язберігаючі технології, у першу чергу, розраховані на збереження та зміцнення здоров'я дітей та молоді, запобігання захворюванням, підвищення рівня фізичного і психічного благополуччя, розвиток здорового способу життя. Якщо до військової агресії росії, основними акцентами здоров'язберігаючих технологій були формування здорових звичок (розвиток звичок правильного харчування, фізичної активності, режиму відпочинку), профілактика захворювань (запобігання розвитку хронічних хвороб за допомогою профілактики), навчання правильному поведженню з власним здоров'ям (курси, тренінги, де навчають дітей та молодь контролювати стан свого здоров'я), то на сьогоднішній день акценти змістилися.

Тепер ключовим у здоров'язберігаючих технологіях стало створення умов, що сприяють емоційному благополуччю та зниженню стресу дітей та молоді. У період військового стану, коли рівень емоційного напруження постійно зростає через низку дестабілізуючих факторів, психоемоційна підтримка, профілактика емоційного вигорання, соціально-психологічна підтримка, розвиток психологічної грамотності стають важливими аспектами таких технологій.

Вважаємо необхідним розробку нових технологій формування соціального здоров'я учнів, у межах яких буде забезпечуватись:

- психологічна підтримка кожного учня, оскільки війна посилює емоційне навантаження на учнів, тому важливо надавати своєчасну психологічну допомогу, включаючи консультації, групи підтримки та заняття з психоемоційної стабілізації (тренінги з управління стресом, техніки релаксації, медитації, арт-терапія);
- розвиток навичок спілкування, оскільки в умовах війни важливо навчати учнів ефективної комунікації, співпраці та взаємодопомоги, що сприяє формуванню соціальної стійкості;
- інклюзивність, оскільки військові дії часто призводять до соціальної нерівності та дискримінації, тому необхідно створювати інклюзивне середовище, де кожен учень, незалежно від соціального стану або походження, може отримати підтримку і допомогу;
- емпатійність, оскільки формування співчуття допомагає учням краще зрозуміти ситуації інших людей, підтримувати одне одного в складних умовах та сприяє емоційному розвитку.

Таким чином, формування соціального здоров'я учнів в умовах війни є важливим елементом забезпечення їхньої стійкості, психоемоційної рівноваги та здатності адаптуватися до нових викликів.

Список літератури:

1. Батюк, С. Цінність здоров'я і здорового способу життя: проект // Поч. освіта. – 2013. – № 25-26 (лип.). – С. 3-29.
2. Коваленко, Н. Збереження здоров'я дітей / Н. Коваленко // Сучасна шк. України. – 2015. – №11. – С. 8-13.
3. Панькова, Н. Організація здоров'яспрямованої діяльності навчального закладу / Н. Панькова // Директор шк. – 2013. – № 4. – С. 1-5.